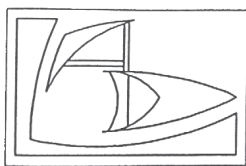
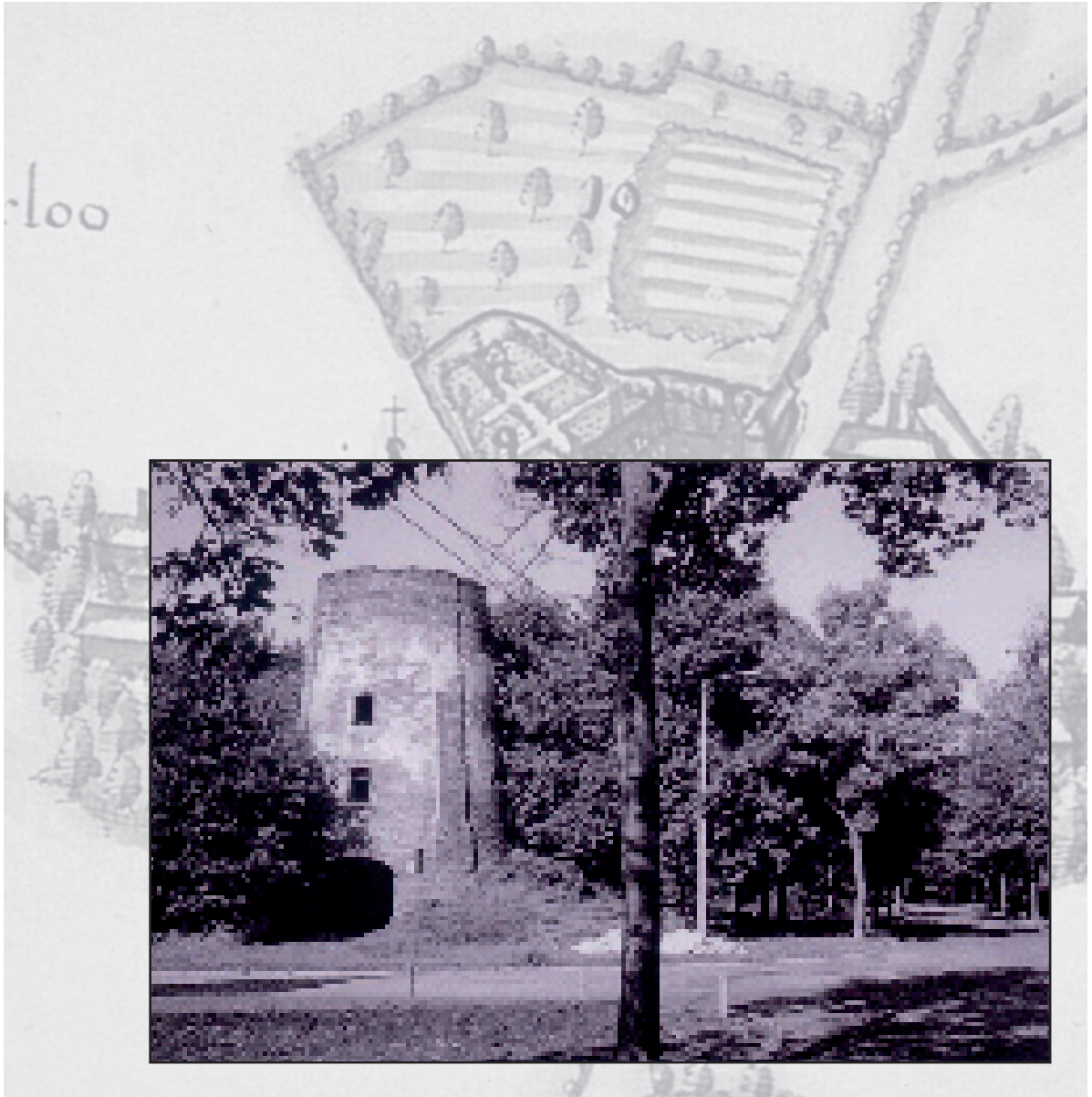

E E U W E N - T E M M E R

LOOIS ARCHIEF EN DOCUMENTATIECENTRUM v.z.w.

Viermaandelijks Tijdschrift: EEUWENTEMMER

Secretariaat: BEA VERACHTERT
Gerhagenstraat 60
3980 Tessenderlo

Kontaktadres-telefonisch: LOUIS ALAERTS tel.: 013 66 73 30
Windmolen 14, 3980 Tessenderlo

Bankrekening: DEXIA: 068-2092164-95
Loois Archief en Documentatiecentrum VZW

Lidmaatschap: 10 EURO - storten op bovenvermelde
bankrekening

Bestuur: LOUIS ALAERTS Voorzitter
BEA VERACHTERT Secretaris
RENE CLONEN Penningmeester

JULIEN HERMANS
LUCIENNE PELSERS
PAUL STRAUVEN
FRANCOIS VAN GEHUCHTEN
JOS VAN GENECHTEN
FRANS VAN THIENEN
STAN PANIS
JEF WAGEMANS

Verantwoordelijk uitgever: Louis Alaerts, Windmolen 14, 3980 Tessenderlo

Geen uittreksel, overname noch afdruk uit EEUWENTEMMER mag geschieden zonder toestemming van het Loois Archief en Documentatiecentrum V.Z.W. Iedere auteur is verantwoordelijk voor het door hem of haar gepubliceerde artikel.

Kaft: Ontwerp: Julien Hermans

Foto: De stenen molen in Engsbergen, waarvan nu enkel nog de romp is overgebleven, dateert van 1826. Het is een stenen bovenkruier zo genoemd omdat alleen de molenkap draait. In 1934 werd de molen stil gelegd.

Voorwoord

De studie van de lokale geschiedenis is een nooit eindigende bezigheid. Altijd duiken wel nieuwe documenten, nieuwe foto's, nieuwe inzichten op. Altijd zijn er ontdekkingen die verdere studie verdienen. Het LAD heeft daarmee voor 2005 een goed gevuld werkjaar voor de boeg. Goed gevuld omdat alles ook met een kleine groep van mensen moet gedaan worden.

Hiermee rekening houdend hebben we voor 2005 een realistische werkplanning opgemaakt. Er zijn de vaste activiteiten waaronder de verschillende maandelijkse opendeurdagen van het archief en het museum. Er is ook de samenstelling van ons tijdschrift 'Eeuwentemmer', een niet te onderschatten opgave waar we met veel plezier aan werken en waarop, tot onze blijdschap, heel veel goede reacties komen.

Het LAD plant ook enkele bijzondere projecten. Samen met de archeologische vereniging Testa zullen we ons museum op een totaal nieuwe manier inrichten. Er komt een permanente tentoonstelling die een volledig overzicht moet geven van de Looise geschiedenis en die onderbouwd wordt met een degelijke catalogus. De bezoeker zal zo met meer kennis van zaken en allicht ook met meer plezier de tentoonstelling kunnen bezoeken. Dit project moet klaar zijn voor 22 maart. Dan gaan we in samenwerking met het Davidsfonds van Tessenderlo meewerken aan de organisatie van de 'Nacht van de Geschiedenis'. Die nacht vindt plaats op 22 maart. Het LAD zal de verschillende deelnemersgroepen opvangen en gidsbeurten verzorgen in het vernieuwd museum. François Van Gehuchten zal in een afsluitende voordracht het Looise bendeleven, een onderwerp dat ook in ons tijdschrift aan bod komt, verder toelichten.

Dan is er nog het jaarlijks 'Eeuwentemmer themanummer'. Dat zal dit jaar handelen over de geschiedenis van het 'Hooghuis' (nu in Bokrijk). Het zal een historische verkenning worden. Niet alleen het gebouw, het interieur maar ook zijn functie en zijn bewoners door de eeuwen heen komen aan bod.

En als we dat al allemaal gerealiseerd krijgen dan is dat niet alleen te danken aan de inzet van het LAD maar ook aan de goede samenwerking met het gemeentebestuur. Het is even goed hun steun die er mee voor zorgt dat al die projecten kunnen gerealiseerd worden.

Afsluiten wou ik met een uitspraak over de 'Looienaar' die we als randbemerking in een 16de eeuwse document vonden: *'Quando lingua res geritur ne septem quidem viri pares sunt uno Loencium'*. Vertaald: *'Wanneer een zaak met de tong moet beslecht worden, kunnen zelfs zeven mensen het niet halen van één van de Looienaars'*. Toen al....

Louis Alaerts
voorzitter

De bouw van de Sint-Martinuskerk in Tessenderlo 1444-1485 (1)

Wie zich informeert over de oudere geschiedenis van Tessenderlo, pakweg voor 1850, constateert dat in feite maar één man die geschiedenis intens heeft bestudeerd: broeder Max. Na hem zagen nog vele publicaties het licht maar bijna uitsluitend was dat een reproduceren van wat broeder Max had geschreven. De ene nam klakkeloos en kritiekloos over van de andere. De enige manier om historisch inzicht te verbeteren, is recht naar de oorspronkelijke, authentieke bronnen te gaan. De humanisten noemden dat: 'Ad fontem'; de studenten maakten ervan: ad fundum (tot de bodem). Over de bouw van de Sint-Martinuskerk bestaat maar één bron. Die moeten we tot op de bodem onderzoeken en pas dan rijst een gefundeerd inzicht. Wat volgt is dan ook geen reproductie, maar reconstructie...

Inleiding

Over de bouw van middeleeuwse kerken op het platteland is meestal weinig bekend. De Sint-Martinuskerk van Tessenderlo vormt daarop een aangename uitzondering en dat is te danken aan het bestaan van kerkrekeningen die bewaard bleven. In die rekeningen staan inkomsten en uitgaven voor de bouw van de kerk. Die rekeningen beginnen in 1444 wanneer de bouw van de Sint-Martinuskerk begint. Het is opmerkelijk dat voor de vijftiende eeuw uitsluitend die rekeningen bewaard bleven, die te maken hadden met de bouw van de kerk. De latere Looienaars vonden het blijkbaar belangrijk dat die documenten niet werden weggegooid¹.

Voor de huidige gotische Sint-Martinuskerk stond er een kleiner romaans kerkje in steen. Veel is er niet over bekend. De romaanse kerk werd geconsacreerd op 28 oktober² maar het is niet geweten in welk jaar. Dat bidhuis werd in de vijftiende eeuw afgebroken toen de nieuwe gotische Sint-Martinuskerk werd gebouwd. Er stond voor 1300 al een stenen kerkje in Tessenderlo. Bij de werken aan de nieuwe kerk is immers sprake van 'de ouwe grauwe steen'. Een oude, onbetrouwbare theorie is dat in 1379 of daaromtrent het huidige koor van de kerk apart zou zijn gebouwd. De niet-historicus L. Blomme, norbertijn van de abdij Averbode, heeft die theorie ontworpen³ maar enig bewijs ontbreekt. Broeder Max neemt die theorie over⁴. Het koor van de kerk zou in 1379 zijn afgedekt met leien, zo beweerden enige historici⁵. Zij beriepen zich op een stuk dat ondertussen zou zijn verloren gegaan. Het is duidelijk dat die stelling op drijfzand is gebouwd. Als dat zo is, zou het nieuwe gotisch koor van de Sint-Martinuskerk gedurende 65 jaar hebben gestaan tegen een ouder klein romaans kerkje. Door de bevolkingsgroei in de dertiende en veertiende eeuw was er, zoals overal elders, nood aan een grotere kerk. Stel nu dat het koor eerst tegen het romaans kerkje was gebouwd. In 1445 werd dan dat kerkje

¹ RAH. Kerkarchief Tessenderlo Nummer 12-13-14: Begint in 1444/

² Br. Max, Tessenderlo, vroeger en nu, 40; AAA. Bundel 91,3.

³ L. Blomme, De abdij Averbode, 1920, blz. 348.

⁴ Br. Max, 40: "De kerk werd stuksgewijze gesloopt: eind veertiende eeuw het koor; omstreeks 1444 het middengedeelte met schip, midden- en zijbeuken en iets voor 1478 de toren. In 1379 werd het huidige, nog bestaande koor gebouwd in ijzerzandsteen."

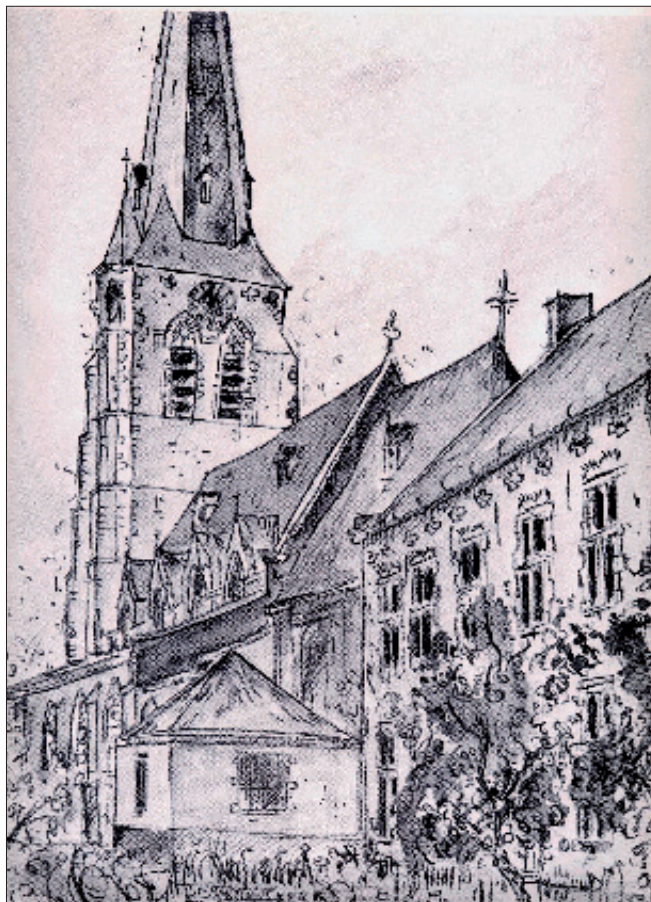
⁵ Br. Max, blz. 87; K. Gessler en C. Godelaine, het doksaal van de Sint-Martinuskerk in Tessenderlo, Peer, 1926, blz. 40. Zij baseren uitsluitend op Blomme.

tussen de oude toren en het nieuwe koor afgebroken, maar dan kon de kerk niet meer worden uitgebreid in de lengte. De uitbreiding zou dan alleen in de breedte kunnen. De Looise kerk nu is echter vrij lang.

Een andere, logische theorie is dat in 1444 de hele kerk -behalve de toren- samen werd gebouwd. In de rekeningen is sprake van werken aan het koor wat in die richting wijst en over een eerste steen die werd geplaatst. Daarom het nieuwe uitgangspunt:

De huidige Sint-Martinuskerk van Tessenderlo werd in twee fasen gebouwd: het kerkgebouw zelf in ijzerzandsteen uit een groeve in Rotselaar tussen 1444 en 1454 en de toren in baksteen en Franse steen tussen 1478 en 1485.

Tussen die twee bouwfases lag een hiaat van 25 jaar en dat was niet zo ongebruikelijk. In Vorst werd het kerkkoor en -schip omstreeks 1460 gebouwd en de toren pas omstreeks 1520. Daar was men iets later. Aan grote kerken in de steden werd soms meer dan honderd jaar gebouwd én ook in fasen. Het geld was alles bepalend. Er werd weer gebouwd als er geld was om de werklieden en de materialen te betalen. In Tessenderlo zou men op het einde ook op 'zwart zaad' zitten en werden arbeiders in natura betaald.

De Sint-Martinuskerk en de pastorie. Een schets van Frans Aldelhof.

1. De enige bron: rekeningen van de kerkmeesters

De enige bron over de werken aan de Sint-Martinuskerk zijn rekeningen van uitgaven voor de werken⁶. De rekeningen werden opgesteld door de twee kerkmeesters, die ook de betalingen deden en de opbrengsten van de kerk indenen. Het neerschrijven zelf gebeurde waarschijnlijk door de gemeentesecretaris die had gestudeerd. Zijn geoeffend geschrift en het gebruik van Latijn laten dat vermoeden. De kerkmeesters volgden de werken nauwkeurig op en zij waren niet te beroerd om ook de handen uit de mouwen te steken en te helpen aan het werk.

Er waren toen tegelijk twee kerkmeesters die ieder twee jaar in dienst bleven maar elkaar aflostten. Er was een 'afgaande' die zijn termijn voor het tweede jaar vervulde en een 'opkomende' die zijn eerste jaar deed. In 1444 was de 'afgaande' Claes Pastornacx. Hij was zijn tweede jaar bezig en was dat jaar de belangrijkste of de verantwoordelijke. De 'opkomende' was Goerd Van de Groendonk die zijn eerste jaar kerkmeester was en leerde van de meer ervaren, afgaande. Zo volgden de

⁶ RAH. Kerkarchief Tessenderlo Nummer 12-13-14: kerkrekeningen: Blevten bewaard de rekeningen aaneen sluitend van 1444 tot 1454; 1479; 1483-1484

kerkmeesters elkaar op. Zij droegen de verantwoordelijkheid en in 'normale tijden' was die taak nog draaglijk, maar toen de kerk werd gebouwd, kwam een zware taak en verantwoordelijkheid op hun schouders te rusten. De kerkmeesters traden traditiegetrouw in functie de zondag 'van' -voor of na?- Sint-Jacobsdag.

Kerkmeesters die bij de bouw betrokken waren:

1444 Claes Pastornacx en Goerd Van den Groendonk

1445 Goerd van den Groendonk en X

1446 X en Hendrik Sophiën

1447 Hendrik Sophiën en Aard van den Rode

1448 Aard van den Rode en Lodewijk *Vaintseken*

1449 Lodewijk *Vaintseken* en Wouter Van der Voertacker (Voordeckers)

1450 Wouter Van der Voertacker (Voordeckers) en Aard Sophiën

1451 Aard Sophiën en Hubrecht Joris

1452 Hubrecht Joris en Wouter Van den Voertacker

1453 Wouter Van den Voertacker ...

2. Bouw van de kerk zonder toren (1444-1454)

2.1. De bouwvergunning en de eerste steen

In de jaren 1444-1454 werd op de Looise markt de huidige Sint-Martinuskerk opgetrokken. Dat in 1444 met die werken werd gestart, bewijzen twee posten in de rekeningen: toelating in Luik gehaald en de eerste steen gelegd. We lezen: *item onder den iersten steen 3 scilt*. Er werden dus drie geldstukken -schilden genoemd- onder de eerste steen gelegd. Dat was toen gebruikelijk als een overblijfsel van een oeroud offer of talisman om de hulp van hierboven aan te roepen. Ergens onderaan de huidige kerk moet de eerste steen nog liggen en wie er onder zou zoeken, moet normaal drie middeleeuwse 'schilden' vinden. Dat is weer een mogelijke aanwijzing dat het koor niet eerder apart is gebouwd. Als het koor 65 jaar voordien was gebouwd als eerste onderdeel van de kerk, moest er toch niet opnieuw een eerste steen worden gelegd?

Er werd dat jaar 1444 'oorlof' of toestemming in Luik gehaald. Daar woonde de prins-bisschop, niet alleen de wereldlijke maar ook de geestelijke heer van de streek en het land waartoe Tessenderlo behoorde. De bouw van een kerk moest zijn goedkeuring wegdragen. In de loop van 1444 trok een Looise delegatie naar de Maasstad, vroeg en kreeg er -mits een fikse betaling- de bouwvergunning.

2.2. De opdrachtgever en het geld

Na het 'oorlof' en de eerste steen vorderde de bouw vrij snel, Het is bekend dat aan bepaalde kathedralen zoals in Antwerpen en kerken zoals in Diest honderden jaren lang werd gewerkt. In Tessenderlo ging het veel sneller. Dat doet vermoeden dat er een goede voorbereiding aan voorafging. Er was alleszins vooraf een geldhoeveelheid samengebracht om de vele kosten dadelijk te kunnen betalen. Er waren kerkelijke goederen verkocht en er was geleend, De Looise pastoor had zelfs geld geleend. Het staat vast dat de toenmalige pastoor een belangrijke vinger in de pap had bij de beslissing een nieuwe kerk te bouwen. Het was een duur avontuur waartoe een weldenkend mens niet dadelijk besloot zonder vooraf goed overwogen te hebben. De Looise pastoor was Arnold Van den Valgaet die al vanaf omstreeks

1425 de parochie leidde. Hij zou tot 1458 in dienst blijven en werd dan nog abt van Averbode. Gewoon het feit dat dergelijk man abt kon worden wijst op uitzonderlijke kwaliteiten. Dat hij zelf ook geld leende om het project mogelijk te maken, is een bewijs dat hij voluit de bouw van de nieuwe kerk steunde. In de kerkrekeningen komt zijn naam echter niet voor. Hij wordt genoemd: de persoon, de toen gebruikelijk benaming van de titelhouder van een parochie. Ook de benaming 'kapelaan' komt in de rekeningen voor .

De toestemming die in Luik was gehaald had ook wel betrekking op de verkoop van kerkelijke goederen en de afstand van kerkrenten, De Looise kerkfabriek vroeg en kreeg toelating tot verkoop van zeven percelen grond, her en der verspreid in de gemeente: Schoot, Liebroek, Molenstraat,. ..en de afstand van vier renten op kerkgoederen. Dat alles zorgde voor een goed gevulde kas.

2.3. Het bouw materiaal en het transport

Vanaf 1444 werden de stenen door mannen uit Diest in een groeve in Rotselaar gehouwen. Die stenen werden daar gekapt en dan ter plaatse geschaafd of glad gemaakt en zo bouwrijp gemaakt. In Diest, zowat het centrum van de ijzerzandsteen en tegelijk de bouwstijl die 'Demergotiek' werd genoemd, zaten blijkbaar de beste en meest ervaren steenhouwers. Het waren geen Looienaars die dat werk deden⁷.

Er is sprake van 'lijfkoop' in Rotselaar, een bepaald bedrag dat een koper voor stenen moest betalen. Het ging hier om een betaling van stenen en zij die het geld ontvingen waren 'de meesters van de groeve', die het beheer voerden van de uitbating van die ijzerzandsteengroeve in Rotselaar. De kerk van Tessenderlo is dus gebouwd in Rotselaarse steen. Wat we nog leren uit de notities is dat er ook werklieden waren voor het helpen laden van de steen. Het waren de handlangers voor het ongeschoolde werk, tegenover de steenhouwers en de schavers⁸.

Om te metselen zijn stenen nodig, maar ook mortel dat toen bestond uit zavel en kalk. De kalk wordt dan nog in Diest gehaald; pas later in Maastricht, het grote kalk- en mergelcentrum van de streek. Om te kunnen gebruiken werd de kalk eerst geblust. Toen heette dat kalk 'beslaan': vande calcke te beslane; te dyeste van weggeld; aan die calcke brochten van Dyest. De zavel werd in de buurt gestoken en bijgehaald. De locatie werd niet meegedeeld, maar zavel was in ruime mate in Tessenderlo zelf te vinden,

De vrachten gekapte en glad geschaafde ijzerzandstenen werden van Rotselaar naar Tessenderlo gevoerd met paard en kar. Op die manier moest men geen 'afval' of nodeloos gewicht meesleuren. Voor het transport stonden Looienaars in. Dat werd aan 'eigen volk' overgelaten. Diverse Looise voerlieden werden betaald voor hun tochten met paard en kar.

Voor het transport moest toen 'weggeld' of tol betaald worden. Voor de vrachten die uit Rotselaar kwamen, werd in Aarschot tol betaald en voor de kalk en de andere vrachten uit Diest werd in Diest zelf 'weggeld' betaald. Daar waren middeleeuwse

⁷ RAH. Kerkarchief Tessenderlo Nummer 12: Begint in 1444, 7v: *den houwer van dyeste van de dachuere dat zy te rosselaer geweest hadden; den houwere van dyeste van de steenen te beslane te rosselaer. Er werden zelfsnamen overgeleverd: Aen henrix de steenhouwer; Lydonis de steenhouwer; Johannes de steenhouwer.*

⁸ IDEM: Van lycoppe te rosselaer; Voor steene te rosselaer de meesterss vanden grueven; Item die van rosselaer; Item helpen in die groeve; Item die d 'helpen laden te rosselaer; Petrus Mathys van de steene te halen.

tolkantoren op de grote wegen. Het vervoer kostte veel geld want naast de tol in Diest en Aarschot moesten de voerlieden zelf ook betaald worden⁹.

De kerk van Tessenderlo werd gebouwd in Rotselaarse zandsteen. De gekapte en glad geschaafde ijzerzandsteen werd van Rotselaar met paard en kar naar Tessenderlo gevoerd.

2.4. De architect en de arbeiders

De architect van de Looise kerk was **Johannes Maes** uit Diest. Hij werd 'magister' of meester genoemd. De tien jaar dat aan de kerk werd gebouwd, bleef Jan Maes in Tessenderlo. Het was geen constant verblijf, maar met termijnen als zijn aanwezigheid vereist was. Hij bleef logeren in de herberg bij Aleydis Bellens. Zij werd betaald voor zijn bedhuur en ook voor het verteer voor de mannen die bij meester Maes waren¹⁰. Tevens huurde meester Maes in de herberg van Bellens een schap of kast, waarin hij zijn plannen en kostbaarheden bewaarde¹¹.

Zijn naaste medewerkers of meestergasten werden bij naam genoemd: Paulus Pastinacx, Thomas van Hulst, Thomas Persoons en Hendrik Sophiën. Zij ontvingen geld in naam van hun meester Maes. Hun namen komen meermaals voor in de rekeningen. Het waren Looienaars want Sophiën werd zelfs de volgende kerkmeester. Hij werd ook genoemd om zavel te halen. Zij namen met hun helpers de ruwbouw voor hun rekening.

In 1453 was Jan Maes nog altijd actief. Hij werd 'heer Jan' genoemd of 'meester Maes'. Uit die titels blijkt dat hij met respect en ontzag werd behandeld, ook nog na tien jaar aanwezigheid in Tessenderlo.

François Van Gehuchten

⁹ RAH. Kerkarchief Tessenderlo Nummer 12, 1444, 6v 7r: bijvoorbeeld: *Jacob Int scure en henrick int scure van de voeren.*

¹⁰ IDEM: *Item alen bellen van meester Jan Maes coste; van jan by den costen daer hy mede samen was te ale bellen. Item aleyten bellen van jan lyden bierleyde.*

¹¹ IDEM: *Item aleyd bellens pro magistro hohe maes cum sociis vande schapehuere, Item ab pro die van dyest van de bedden hueren, Magistro Johi Maes pro parte Aleydi Bellens.*

Een leven in herinnering Henriëtte Thomas over haar vader Jef Thomas

In de zomer van 2004 stierf Henriëtte Thomas¹, in Tessenderlo beter bekend als 'Jet van Boes'. Zij was 95. Ik interviewde haar meer dan elf jaar voor haar dood, op 29 juni 1993. Zij sprak toen vol lof over haar vader². Terecht, zo mag blijken. Was hij niet een van de meest ondernemende mensen die dit dorp ooit gekend heeft? Kleermaker, zanger, liedjesschrijver, cafébaas, uitbater van een feestzaal, en noem maar op! Zijn naam zal vooral verbonden blijven met de eerste Looise bioscoop, cinema Ma-Jeannette. 'Hij leerde Looi plezier maken,' merkt Henriëtte Thomas op, met onversneden bewondering. Als eerbetoon van een dochter aan haar vader kan dat tellen. En toch is dit maar een understatement. Vandaag zouden we hem een neofiel noemen, iemand die rusteloos op zoek is naar nieuwigheden en die er ook in slaagt de mensen voortdurend te verrassen. Zo was Boes. Op zijn manier heeft hij Looi de twintigste eeuw binnengeloodst. Dingen die tot dan toe alleen in de stad mogelijk waren, vonden dankzij hem de weg naar de gewone man. Overtuig uzelf.

Ons vader was een heel interessante figuur, een echte dorpsfiguur, een van de meest gekende van Looi. Hij heeft Tessenderlo eigenlijk omhoog gebracht. Ge kunt er een heel boek over schrijven, maar dan had er iemand een dagboek moeten bijhouden. Hij heeft veel gedaan dat ge niet meer in verbeelding kunt brengen. Als hij iets wilde, ging het door. Daar was niets aan te doen. Niemand kon hem tegenhouden. Het was een geweldig strenge mens voor zijn kinderen. Hij kende geen woorden als 'da kan ik nie'. Als hij zei: 'Ge moet da kennen', moest ge dat kennen. Goed moest ge dat kennen. Halverwege, dat kende hij niet. Hij had vijf kinderen³ en ik was de jongste en het enige meisje. We verschillen allemaal min of meer vier jaar.

Boes

Hij heeft altijd wat strubbelingen gehad met de pastoors en de godsdiensten. In het begin waren het maar strubbelingen, op de duur werden ze een beetje groter, alhoewel hij zeer katholiek grootgebracht was. Want zijn moeder was stoeltjeszetter in de kerk. Zo is hij aan de naam Boes gekomen. Vroeger was dat zo, katholieke vrouwtjes zetten zich in voor de kerk. Zij was een heel bekende persoon. Zij heette Boes, Toke Boes⁴, een heel katholiek vrouwtje, heb ik altijd horen zeggen. Haar kinderen werden ook Boes genoemd: Polleke Boes, *Hantje*⁵ Boes ... en ons vader: Jef Boes. Op de duur heeft hij zichzelf maar Boes genoemd, kortweg, zonder Jef. In *Het Boerenbelang* stond dikwijls 't Is kolossaal bij Boes!' Dat was zijn manier.

Carnavalszotten en zigeuners

Ons vader heeft Looi plezier leren maken, dansen, zingen. Bij ons in het café werd er altijd gezongen. Er was altijd muziek. De piano stond in het café op de markt. Hij is begonnen met zijn café in de Gerhagenstraat toen hij getrouwd⁶ was, maar dat weet ik natuurlijk niet, dat heb ik van horen zeggen. Aan dat café was een zaaltje en daar hield hij al eens een *café chantant*, met wat dansen erbij. Dan is hij naar de Diesterstraat getrokken, waar nu apotheek Schoofs is. Of hij daar lang gewoond heeft, dat weet ik niet. Daar hield hij ook café, maar daar was geen zaal aan. Dan heeft hij zijn café op de markt kunnen kopen, waar nu de cinema is⁷. Links naast

hem, als ge voor zijn huis stond, woonde juffrouw Net, zoals ze zeggen, de zuster van notaris Ooms.⁸

Aan de andere kant woonden de suikerbakkers Van Tilt. Dat weet ik nog van toen ik een kind was: als er met Sinterklaas wat gesmeten werd, kwam dat van daar. In die tijd hadden wij schrik van Sinterklaas. Ik weet nog, als kind moest ik altijd op de biljart zitten, en dan smeten ze. Ge kunt denken wat een schrik ik had. Sinterklaas en carnaval werden toen ook al gevierd. Met vastenavond werd er al verkleed, maar pas op, ik mocht er niet bij zijn. Ik moest in de kamer ernaast, maar ik zag wel de vastenavondkoppen. Toen had ik natuurlijk weer schrik. Dat zijn herinneringen die ik van voor mijn vijf jaar heb. Ik ben geboren in 1909. Eens vijf jaar zijn mijn herinneringen een beetje beter geworden. Maar die vastenavondkoppen zitten nog altijd in mijn kop.

In de oorlog van 14-18 waren er veel zigeuners die verstopt zaten in de bossen van Vorst. In die tijd werd jacht gemaakt op de zigeuners. Die moesten gaan vechten, want zigeuners hoorden eigenlijk bij de Duitsers. Zij maakten geweldig mooie muziek. Op de momenten dat er geen Duitsers in de buurt waren, kwamen zij een paar keer per week 's avonds bij ons spelen. Sommige mensen wisten dat en die kwamen naar hun muziek luisteren. Dat was prachtig!

Jef Thomas en Clementine Reynders.

Cinema Ma-Jeannette

Ongeveer in 1909 is hij op de markt komen wonen. De cinema is altijd op die plaats geweest. Het stuk waar ge binnengaat, vooraleer ge de zaal betreedt, was van juffrouw Net. Wat nu de cinema is, dat heel gedoe, vanaf de Amadeus⁹, was vroeger van juffrouw Net. Winterhulp is daar in de Eerste Wereldoorlog ook nog geweest - er werd daar soep verdeeld. Toen zij gestorven is, heeft Brouwerij Boes van Alken haar huis gekocht. De keuken van haar huis hebben ze afgebroken en dat is een hofke geworden. In dat hofke heeft een tijd iets van 14-18 gestaan, een standbeeld of een kanon, ik weet het niet meer. Dat hofke heeft mijn vader gekocht - het was zo groot niet - om zijn cinema te bouwen.

In 1916 is hij met de cinema begonnen, in de oorlog! Hij heeft van de Duitsers geen last gehad. Ze hebben hem wel gevraagd waarom zijn embleem twee gekruiste bajonetten was. Hij had dat boven zijn theaterke hangen. Dat stak hen een beetje

de ogen uit. Maar hij liet het hangen, oorlog of geen oorlog. 'Wel,' zei hij, 'vroeger was alles bij ons in België in het Frans. Als onze Vlaamse mensen naar het leger moesten gaan, kenden ze geen woord Frans, maar ze werden wel in het Frans opgeleid en gecommandeerd. Er waren geen Vlaamse officieren. En het woord bajonet konden ze niet uitgesproken krijgen, dat kwam niet uit hun mond,' zei hij. 'En dan maakten ze daar *majonet* van, zoiets ongeveer. En dat is de naam van de cinema Ma-Jeannette en dat zijn die twee bajonetten, dat is het symbool,' zei hij.

Er werd alleen 's zondags gespeeld, en 's maandags was het maar episodisch. 's Zondags was de cinema vol, maar in de week kwam er geen volk kijken. Het gebeurde dikwijls dat ze 's maandags alleen maar in de keuken zaten en dat ons vader begon te tellen: 'één, twee, drie, vier vijf'... ik weet niet hoeveel man hij moest hebben. Vijftien of zo, dan kon hij eraan uit om te spelen, maar dan verdiende hij er niets aan. Dan deed hij het voor de liefhebbers.

In de cinema werden ook bals gegeven. Er was een klein theaterke. Voor die tijd was dat toch al redelijk. Als het kermis was, werd alles uit de cinema gedaan, alle banken opzij gezet, alles buiten gezet. Wij hadden aparte *planchers* om met de kermis te leggen. Waar de mensen zaten, werd de houten vloer gelegd. Als het bal gedaan was, werd de vloer uitgebroken en werden de banken teruggezet. Ons vader zong. Ik heb zelf ook moeten zingen. Ik heb piano moeten spelen, cinema moeten spelen. Ik heb alles moeten kunnen.

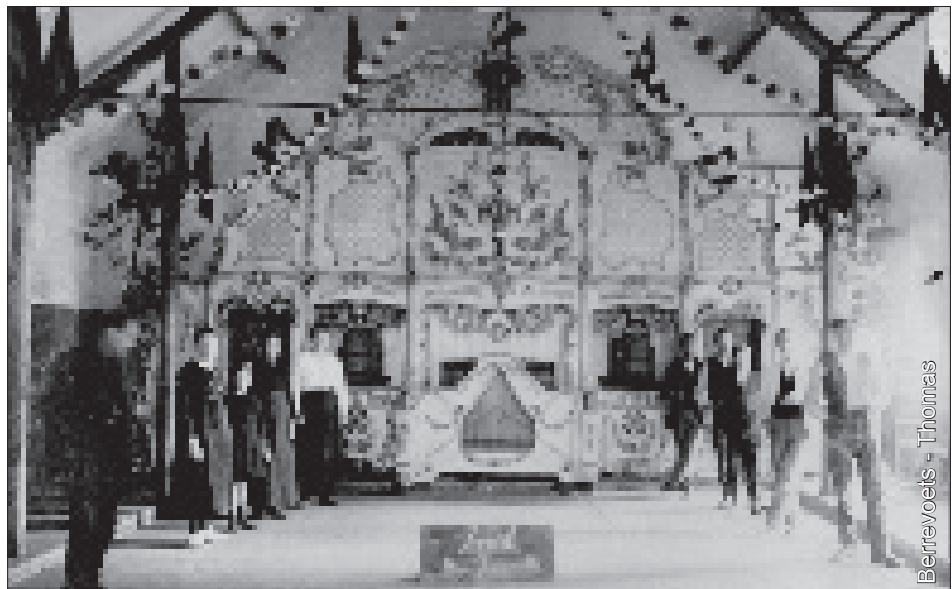
Ik denk dat ons vader zelf muziek heeft leren spelen. Onze Louis niet, die heeft piano geleerd bij de zusters, bij zuster Barbara. Hij kon geweldig goed piano spelen. Ik heb het dan van onze Louis geleerd, ook van onze Pol een beetje, en op het pensioonaat. Op een zekere dag moest ik naar huis komen - onze Flor was getrouwd en we hadden een man minder - om piano te spelen. De muziek in de cinema is heel anders dan gewone muziek. Ge moet van rap naar stil, ge moet alles onderaan doen, er direct op springen. Ik had enkele muziekstukjes bij me, die ik er altijd kon inlassen.

Was er iets droevigs, dan moest er iets droevigs bij zijn. Was er iets om te lachen, dan speelde ik iets tussenin. Ge deed dat zonder dat ge dat wist. Ik heb maar een week tijd gehad om te oefenen.

La Grande

Parade, toen dat

stuk gespeeld werd, was ik de stiel aan het leren.

Berivoets - Thomas

De danszaal

Er kwamen bij ons ook groepen komedie spelen. Niet 's zondags, als er cinema werd gespeeld, maar in de week. Het podium¹⁰ was een beetje te klein. Daarom vond hij dat het tijd werd voor een tweede zaal. Hij had goesting voor bokspartijen en zo, en daar was onze zaal niet voor ingericht. In 1926-1927 heeft hij een grotere zaal gebouwd in de Diesterstraat en tegelijkertijd heeft hij er twee huizen bij gebouwd. Achter die huizen was de zaal. Waar nu de winkel met doodskisten¹¹ is, was de *entree*. We noemden dat de grote zaal, want hij had nog geen naam. Het was een heel grote zaal, heel modern opgevat, met een groot theater. Het was iets magnifiek. Het was een zaal om in de stad te zetten. Daar was Looi niet rijp genoeg voor. Het is een flop geworden omdat hij te *schoon* was. Het scherm bevond zich achteraan tegen de muur en het orgel werd tegen het theater gezet. De rest was allemaal dancing.

Hij heeft daar *vanalles* in gedaan. Die van Scherpenheuvel kwamen hier bijna elk jaar een theatervoorstelling geven. In de grote zaal gingen ook boksmatches door. Ik weet dat ik aan de ingang moest staan om geld te onvangen. Ik ben maar eens eventjes gaan kijken en ik hoorde: *klots, klots, klots*...Ik ben nooit meer willen gaan kijken. Dat deed te lelijk! De fabriek heeft in de grote zaal enkele magnifieke bals gegeven. Ze hebben speciaal mensen van Brussel laten komen om het allemaal in te richten. Het was precies één hof. Op het theater konden ook tafels en stoelen staan, dat was voorzien voor feesten. Er is zelfs eens een grote hypnotiseur gekomen. In Amerika en overal ging hij optreden, en hij is ook in Looi geweest. Dat was iets geweldig. Ze hebben er veel over gesproken. Burgemeester Ooms is hem met een open auto gaan halen, met zijn secretaris en met het hele *gedoe*, want zoveel waren er toen nog niet op het gemeentehuis. Daar waren ook nog auto's bij waar ze aan de zijkanten op konden gaan staan. Waar hij begonnen is, weet ik niet, maar blindelings zei hij tegen de chauffeur hoe hij moest rijden. Ik zie hem nog altijd de markt op komen. Toen zat de zaal bomvol. Hij heeft een *madam* - ik geloof de vrouw van de commandant van de gendarmerie - helemaal stijf gemaakt en in het midden van de gang gelegd. Daar heeft ze lang voor dood gelegen. Maar de dokter in de zaal ging haar altijd onderzoeken.

Taferelen uit de Grote Oorlog

Ik weet nog heel goed het begin van de oorlog 14-18. Ik was in Antwerpen met mijn moeder. Haar zusters woonden in Antwerpen. Mijn hele familie woonde daar. De stad is toen beschoten, het eerst van al, vanop de boot. Ik ben nog naar die gaten gaan kijken. In Antwerpen heb ik zelfs de Belgische soldaten zien paraderen naar het front, ze zaten zo fier op hun paarden. Ik zie nog altijd die mannen, zo schoon gekleed, zo fier, met hun pluimen ... Wij woonden midden in de stad, in de Dambruggestraat. Hoe ik naar huis ben gekomen, weet ik niet meer. Met de tram en dan te voet naar Meerhout en van daar naar huis? Of met de trein? Die reed toen al tot in Tessenderlo. Ik was hier toen de eerste Uhlanen binnenkwamen. Die waren ook *schoon* gekleed.

Wij zijn gaan lopen voor de oorlog. Toen de mensen zeiden: 'de Duitsers zijn daar', zijn we het broek in gelopen. Een hele nacht in het broek, dat weet ik nog goed. Het broek van Tessenderlo, daar aan de Rode Heide, maar dat bestaat nu niet meer. Dat is allemaal weg. Heel Looi zat in het broek. We dachten: hier kunnen ze niet komen, als ze daarin gaan, zakken ze met hun paarden en alles in het moeras.

Zelfs als Looienaar moest ge weten waar ge ging, want anders zakte ge er zelf in. Dat waren maar paadjes, dat was echt broek! En toen we teruggekomen zijn - een dag of twee dagen daarna, ik mag het niet meer zeggen - zijn de Uhlanen in Tessenderlo gekomen. Ik zie ze nog voor me. Ze kwamen van de Neerstraat. Aan De Anker¹², daar heb ik ze gezien, met de pinnen op hun kop en alles. Ik moet zeggen, de Duitsers, de *voetgangers* met hun karretjes met kanonnen op en zo, daar zaten wij altijd middenin. Op de markt werd altijd alles gezet. Het zag er rood van Duitsers. En die kwamen naar ons, in het café. Ze dronken wel niet allemaal, maar bij ons was ook een biljart. Het krioelde bij ons altijd van de Duitsers. Waarom, dat weet ik ook niet. Er was ook café Den Anker, maar dat was meer *achteruit*, dan moesten ze eerst door de winkel gaan en dan hadden ze pas het café. En dan was er Hotel de la Rose, zoals ze zeggen, en achter de kerk waren die van Assen¹³ geloof ik ook al. In het begin van de Neerstraat was er nog een café en dan was er ook De Ossekop, maar ik weet niet of dat toen al café was.

Jef Thomas met naast zich zijn vrouw voor hun woning in de Diesterstraat (nu apotheek Schoofs).

jaar en kon geweldig goed biljart spelen, hij was daar voor gekend. Hij was altijd op de biljart bezig. Ge kunt weten hoe wij bespioneerd werden. Dat zal nu nog zo zijn, mensen van wie ge het niet gedacht zou hebben! Hij sprak plat Loois! Hij kende om zo te zeggen iedereen. En het was een Duitser. 'Geef hem een ajuin, Boes', zei hij...

Op een bepaald moment kwamen de eerste soldaten die in Looi aangekomen zijn, bij ons binnen. Ik stond in het café, vol schrik in de hoek, dicht tegen ons moeder aan, dat herinner ik me nog. En ik hoorde dat er een soldaat naar ons vader riep: Schwiebel! 'Ich muss ein Schwiebel haben!' 'Ken ik niet!', zei ons vader. 'Schwiebel! Schwiebel muss ich haben!' Ons vader had al *vanalles* opgenoemd, maar die *schwiebel* was er niet bij. En ineens roept er iemand vanuit het café op z'n Loois: 'Geef hem een ajuin, Boes'. Dat was een Duitser, die altijd *gevoyageerd* had als spion. Hij was als *voyageur* gekleed en hij kwam bij ons altijd biljart spelen met onze Louis. Onze Louis was 16

We hebben geluk gehad dat we burgemeester Ooms hadden. Er was een Duitser doodgeschoten, weet ge wel, en ze konden de dader niet vinden en daar zouden ze Tessenderlo eens voor gaan straffen. Dat weet ik nog goed. Niemand durfde nog

buiten komen, het dorp zat vol schrik. Op de hoeken van de markt hadden ze al stro gelegd om in brand te steken. En wat deed Ooms? Hij heeft die *grote man* binnengeropen en heeft hem zat gemaakt. Hij had goede wijnen, burgemeester Ooms, hij had *vanalles*. En zo is Tessenderlo gered.

Na de oorlog richtten de oud-strijders van 14-18 een bond op. De chef van de statie was voorzitter. Ze hadden geen geld en daarom wilden ze een bal organiseren. Daar hadden ze een zaal voor nodig. Er was maar één zaal. Dan maar naar Boes... 'Ja,' zei ons vader, 'dat is goed, ge krijgt hem *verniet*'. Dat was op een zondag, ik geloof voor Pasen. Hij hield er zelfs zijn cinema voor toe. Hij was vaderlandsgezind, een echte patriot. Enkele jaren is dat zo geweest en op de duur noemden ze dat *Soldatenkermis*. Er kwam al eens een molentje staan of iemand met ballonnen en zo werd dat een kermis. En ze bestaat nog altijd. Rond 1920 is dan de vlag van de soldatenbond ingehuldigd, want ze moesten eerst centen hebben. Ik sta op een foto met een mandje om papier te gooien¹⁴.

Bibliotheek

Hij noemde zich *chanteur comique*. Hij zong van 's morgens tot 's avonds van die mooie oude liedjes. En hij kon ook zelf liedjes maken. Hij kon rijmen en dichten, zeggen ze dikwijls... Hij had ook zelf een kleine bibliotheek ingericht, met van die oude boeken. Hij verhuurde die boeken, hij hield bibliotheek op zijn eigen. Ik denk wel dat het een van de eerste bibliotheken in Looi geweest is. Maar er werd niet zoveel gelezen, want de mensen konden niet lezen. Hij is er mee opgehouden tussen 1915 en 1916. Ik weet niet hoe hij aan die boeken gekomen is, maar hij ging veel naar Antwerpen, waar hij familie had, en zelfs op de Vogeltjesmarkt had hij een tante. Die had daar ook een café. En hij ging dikwijls naar de Vogeltjesmarkt. Daar zal hij die boeken gehaald hebben, denk ik. Maar hij bond zelf ook boeken in. Boekbinden was een van zijn hobby's. Hij deed het op zijn manier, natuurlijk. Er is bij ons eens een brand uitgebroken. Het was vroeger maar een schuur, en daar zijn veel kostelijke dingen en veel van zijn boeken in verbrand. Ik heb er maar één meer, een dat hij zelf ingebonden heeft. 'Dat moet ge houden,' zei hij, 'dat gaat nog iets kostelijk worden'. Weet ge wat, hij las geweldig veel. Als hij tijd had, was hij aan het lezen. *De twee wezen*, *De brooddraagster*... Al die boeken van vroeger, maar zoveel waren er dat niet. Toch had hij er een hele reeks. Van Dumas had hij ze allemaal, maar die heb ik nooit mogen zien. De boeken van Dumas waren in die tijd uitgesloten van de kerk.

Voetbalclub Ma-Jeannette

Ons vader was een ontspanningsman. De *jonkheid* kwam allemaal bij ons, opkomende jongens. Dat wil niet zeggen dat zij verteerden, want zij hadden geen geld. Het was oorlog en zij hadden niets te doen. Zij kwamen dan maar naar Boes om een *klapke* te doen. En op een zekere moment zei hij: 'mannen, willen we een voetbalploeg oprichten?' Zo is dan voetbalploeg Ma-Jeannette ontstaan. Ons vader had op de Berg¹⁵ een stukje grond, in de buurt waar vroeger de postmeester¹⁶ gewoond heeft. Daar hadden ze een plein. Juist naast ons, bij Verhaegen, is na de oorlog met voetbalclub Taxandria begonnen. Dat waren mannen met geld, studenten. Ma-Jeannette had geen geld. Verhaegen was gareelmaker. Hij had geen café, maar achteraan was het net een café, ge weet wel hoe dat vroeger ging. Verhaegen was concurrent van ons va, het heeft nooit goed *gemarcheerd* tussen die twee. En daarom is hij Taxandria begonnen.

Buske staamp

Ik ben opgegroeid op de markt. Alle kinderen van Looi kwamen op de markt spelen. Ze kwamen er voetbal spelen. Er werd toen geweldig veel *gesjot*. Er zijn in die tijd veel vensters gesneuveld. De markt was iets enigs. Het was gewoon vaste grond. Gras heb ik er nooit geweten, ze zorgden er wel voor dat er geen gras was, denk ik. Maar de mensen waren daar toen zo kwaad niet voor. Ik speelde veel op mijn eigen. Diabolo, dat kon ik geweldig goed: over de honderd. Daar was ik een artiest in. Op de markt speelden we *buske staamp*. Ge moest dan een *buske* zo ver mogelijk weggoaien. En dan moest ge achteruit gaan tot aan de *poemp*¹⁷.

De *poemp* was altijd het knooppunt.

En daar moest ge tellen tot tien, om-draaien en gaan zoeken. In de tussentijd had iedereen zich verstopt. Dat ging heel gemakkelijk. Er was de kerk en er waren de kanonnen. Als ge iemand zag moest ge hard lopen om eerst aan dat *buske* te zijn en er op te stampen. Wie gezien was en er niet kon op stampen, was uit. Vroeger hadden de kinderen niet veel om mee te spelen, ze moesten dus iets nemen dat goedkoop was. Dat is niet zoals nu, èh.

Motor

Ons vader zijn stiel was kleermaker, hij was daar specialist in. Hij heeft een eerste prijs gehaald in Brussel voor *ne pittelijer* - een slipjas. Hij was gemaakt op de maat van meester Daems¹⁸ van de Roos. Die was vroeger onderwijzer. Ons vader ging bij de mensen de naaimachines herstellen. Hij maakte ook matrassen. Ge weet wel, vroeger was alles in wol en de mensen lieten hun

Henriëtte Thomas op de *poemp*.

matrassen terug opschudden, zoals ze zeggen. Een ongezonde stiel, *zanne!* Hij had een machine die geleek op een naaimachine. Dat gaf veel stof.

Vader was geliefd bij de gewone man. Hij kon met iedereen om. Hij kon ook alles. Waar hij zijn gedachten op zette, gebeurde. Was er geen auto uitgevonden, dan had hij het gedaan. Hij deed alles graag, behalve zijn stiel. Van niets dan van motoren droomde hij. Met paard en kar ging hij zijn motoren halen. In Boom heeft hij ook veel gehaald. Op een keer is hij met iets teruggekomen - ik zie het nog altijd in de keuken - en toen zette hij het in gang. Het was een grote, zware motor - er bestonden toen nog geen kleine motoren - en hij had daar een plank onder laten maken. En ineens begon het te rijden. Dat ging vooruit, dat is echt.

Hij heeft ook een motor geplaatst heeft om licht te maken in de cinema. Dat was een heel grote motor, hij heeft er nog plaats voor moeten maken. Hij zette die

zelf ineen. We moesten hem met de hand in gang draaien aan een groot wiel, zoals de auto's vroeger. Dat ging niet gemakkelijk, *zanne*, en we moesten hem lang genoeg op voorhand warm laten worden, want dat waren ook maar lichtjes van niks. Soms, als er iets fout was, moest ik gaan tasten of het wel gemaakt was, want ons vader voelde niets en ons *mannen* durfden dat niet. Ik was de enige die dat kon verdragen. Ik was zo'n mager dingske. Ik werd die schokskes wel gewaar, maar zo hard niet. De anderen sprongen dan weg, maar ik niet. Ons vader maakte alles zelf, er ging bij ons niets de deur uit. Er kwam bij ons zelden iemand om iets te maken. Ons *mannen* moesten helpen, want we moesten alles kennen.

Hij heeft zelf zijn elektriciteit gemaakt! Er was in de oorlog van 14-18 geen elektriciteit in Tessenderlo. Toen werd verlicht met kaarsjes en zo. In de hof van de *dantist*¹⁹ aan de Schoterweg stonden twee schuren. Die waren vroeger van meneer en madam Deleeuw²⁰, zij hadden koetsen en zo. Daar had men een grote motor geplaatst - ik zie hem nog altijd staan - maar die gaf niet genoeg elektriciteit voor de cinema. Daarom heeft ons vader zelf een motor geïnstalleerd.

Henriëtte Thomas (links) en Heriëtte Verhaegen als bloemenmeisjes bij de inhuldiging van de vlag van de oud-strijders.

In het begin speelde hij cinema met *karbuur*²¹. Dan zette hij dat toestel op de kruiwagen en trok hij naar nonkel *Hantje*, die in de Stationsstraat café had, ongeveer waar nu de *velowinkel*²² is. Die twee broers kwamen het best overeen. Naar het schijnt gingen zij in Vorst en elders op de kermissen cinema spelen.

Ons vader was een man van de daad. In stilte heeft hij mensen geholpen door gratis cinema te spelen, maar dat heeft nooit iemand geweten. Zo was ons vader. Anderen maken veel *trielala*, maar hij heeft nooit iets gezegd, hij heeft het gedáán. Hij heeft er nooit plezier van gehad. Ooit heeft hij geld geleend aan een klant die altijd naar de cinema kwam. En op een keer - ik zat erbij - zei die dat hij *marchandies* van de winkel ging kopen, maar hij had er geen geld voor, hij had 5000 frank te kort. In die tijd was dat veel geld. Toen kon je nog geen leningen *doen!*

Ons vader gaf 5000 frank. Die man is zelfs niet meer naar zijn cinema gekomen. Dank hebben we er nooit voor gekregen.

Te vroeg geboren

Mijn vader was in alles zijn tijd vooruit. Hij zag precies voor hem. Hij was te vroeg geboren. Wat hij allemaal gedaan heeft! De eerste grammofoon in Tessenderlo, dat was bij ons. Als er iets was van *muziekwezen*, dan was het bij ons te doen. Bij ons was er altijd muziek, altijd zang. In de cinema werd er altijd maar één deel gespeeld, want het waren nog kleine filmrolletjes. Dan ging het licht aan en moest er weer een andere rol gestoken worden. Er was altijd wat *opening* tussenin. Dan maakte hij een attractie tussen die rollen in. Op een keer had hij er niet beter op gevonden dan ons te laten zingen. Ons vader heeft ons de weg op geduwd waar we moesten zijn. Allemaal. Zijn achterkleinkinderen dragen de vruchten van wat hij gedaan heeft. Hij zag zo geweldig vooruit. Hij heeft ze op pad geduwd.

Jos Van Thienen

Annotaties

---

¹ Geboren Tessenderlo 17 maart 1909, gestorven Tessenderlo 23 augustus 2004.

² Jozef Thomas werd geboren in Tessenderlo op 18 november 1868 en stierf hier op 9 november 1939. Hij was een zoon van Louis Lambert Thomas en Victoria Geboers.

³ Louis (1897-1939), Leon (1899-1968), Florent (1901-1974), Leopold (1905-1976) en Henriëtte (1909-2004).

⁴ Verkorting van Geboers.

⁵ Henricus of *Hantje*, Leopold of *Polleke* en Jef zijn drie van de negen kinderen van Victoria Geboers.

⁶ Jozef Thomas trouwde met Clementine Reynders op 20 juni 1896. Zij werd geboren in Tessenderlo op 31 mei 1869 en overleed hier op 17 augustus 1949.

⁷ De laatste films werden vertoond in The Movies op 29 september 1996. Nadien werd de cinemazaal omgetoverd tot warenhuis Het Kruidvat.

⁸ Marie-Antoinette Ooms (1843-1915)

⁹ Nu kapsalon Dirk De Witte.

¹⁰ In de Gerhagenstraat.

¹¹ Funerarium Heselmans

¹² Aan de overkant van de markt, waar nu het gemeentehuis zich bevindt.

¹³ Het café van Fil Assen.

¹⁴ Zie de foto bij dit artikel.

¹⁵ Zij bedoelt de Russelenberg (nu huisnummers 61-67)

¹⁶ Postmeester Wim Martens.

¹⁷ De dorpspomp.

¹⁸ Eugeen Daems.

¹⁹ Tandarts De Busser.

²⁰ Frans Deleeuw en Constantia Philomena Ooms. Hij was burgemeester van 1836 tot 1876.

²¹ na de geluidsopname vertelde Henriëtte dat de films aanvankelijk met de hand werden afgedraaid. Het nodige projectielicht werd eerst verkregen door een motor met calciumcarbide (*karbuur*), later met steenkool.

²² Fietshandel Loret.

VERGANKELIJKHEID

Ik ga mijn memoires schrijven. Ik wil mijn nageslacht tot in de zoveelste generatie op de hoogte stellen van wat ik heb gedaan, niet gedaan of stoemelings vergeten te doen. De wereldbevolking van binnen een twintigtal eeuwen en nog later moet weten wat ik ooit heb gedacht, gedroomd, gezegd, geschreven, uitgevonden, opgebouwd, mispeuterd of kapot gemaakt. Kortom, een litanie, een kralenpaternoster van illusies en desillusies uit goede en kwade dagen.

Maar ik weet nog niet welke “informatiedrager” ik moet kiezen. Want wat men voor het nageslacht de moeite waard acht om te noteren, moet ook nog bewaard worden. En memoires schrijven die daarna in rook opgaan zijn de kostprijs van inkt en papier niet waard.

Inkt en papier? Wie spreekt er in de eenentwintigste eeuw nog van inkt en papier? Of van tussen de lijntjes schrijven? Of van over de schreef gaan? Het moet allemaal elektronisch. Met de computer. Liefst met een schootcomputer ofte laptop. En alles op een schijfje ter grootte van een zakspiegeltje. Of op CD-rom voor gevorderden.

Maar ik ben een beetje bang. Ik betrouw dat zaakje niet. Want wat is de werkelijkheid. Zal een computer binnen twintig jaar mijn schijfje nog kunnen lezen? Want de microtechnologie gaat zo snel vooruit dat men om de zoveel jaar zijn kostbaar schijfje moet “overschrijven” via nieuwe programma’s op weer betere en snellere “informatiedragers”. Het is te doen voor computerfreaks maar wie zal al die miljarden familieschijfjes “up-to-date” houden. Je jongste kleindochter Veronica, binnen zestig jaar overgrootmoeder Veronica, zal wel wat anders te doen hebben.

Ik weet dat nu al grote archiefinstellingen, die alle oude op houtpapier gedrukte boeken op computer hebben gezet, weer alles aan het uitprinten zijn op glanspapier om de strijd tegen de vergankelijkheid niet te verliezen. Dat doet mij twifelen aan de levensduur van mijn schijfje met zijn kostbare memoires, die ik zou willen laten overleven tot de wereld ooit vergaat.

Want als men de geschiedenis van de “informatiedragers” overschouwt vanaf de tijd dat de Soemeriërs met de uitvinding van het spijkerschrift de nagel op de kop sloegen, is het er met de houdbaarheidsgraad niet beter op geworden. Want die Aziatische ezeldrijvers waren zo slim om twee duizend jaar voor onze tijdrekening met een scherpgepunte rietstengel hun geschreven woorden in zachte klei te prikken ofte te “drukken”, hun opstel in het vuur of in de zon te leggen en het resultaat op een schabbetje te stapelen of met een kameelruiter mee te geven. Na veertig eeuwen, zegge vier duizend jaar later, is alles in perfecte staat bewaard gebleven. Wel breekbaar maar onuitwisbaar, onvervalsbaar.

Zelfs 3000 jaar voor Christus vervaardigden de Egyptenaren al schrijfmateriaal uit de papyrusplant. Hun geschriften waren bestand tegen de tand des tijds. En nadat die Nijlbewoners de uitvoer van papyrus verboden, waren het de inwoners van Pergamum in Klein-Azië die in de derde eeuw voor Christus het perkament op de markt brachten: bestaande uit zachtgelooiden huiden van schapen en varkens. Oerbestendig materiaal waarop bij wijze van spreken nog tot in de middeleeuwen

heel onze beschaving is neergepend en tot vandaag leesbaar: onschendbaar, onkreukbaar, onverwoestbaar.

Alhoewel 100 jaar na Christus de Chinezen al gehandschept papier maakten uit de bast van de moerbeiboom en lompen, duurde het tot in de 13-14de eeuw vooraleer men in Europa papier kon maken uit afval van linnen en katoen. Op dat papier schreven de secretarissen van onze schepenbanken hun raadsbesluiten en vonnissen, de notarissen de testamenten van onze voorouders, de burgemeesters van de gehuchten hun veetellingen en de pastoors de doopakten van onze stamboom. Dat papier heeft echter te lijden gehad van vochtigheid en temperatuurschommelingen vooraleer het in bewaring werd gegeven bij onze staatsarchieven. Maar het is in de huidige ideale omstandigheden nog voor vele eeuwen houdbaar.

Na 1840 kon de Duitser Gottlob Keller het dure lompenpapier vervangen door houtslip. En in 1875 werd voor het eerst op grote schaal door Mitscherlich langs chemische weg uit hout cellulose verkregen. Ons krantenpapier dat het ocharme geen honderd jaar uithoudt.

En nu onze computer. Wie er nog een heeft van vier jaar oud met een pentium van zus en zo kan het wel schudden. Vernieuwen is de boodschap. Van A overboeken naar programma B, overschrijven naar C om binnen enkele jaren bij Z te belanden. Als men het doet. Want anders dreigen je liefdesbrieven en memoires in elektronische rook op te gaan.

Mij niet gezien. Ik ga alvast een vracht klei laten brengen, me een pottenbakkersoven aanschaffen en een levende haan in voorraad houden voor de pennen uit zijn gat. Mijn memoires met eeuwigheidswaarde gaan een zekere toekomst tegemoet.

Frans Van Thienen

Looienaars voor de lens

In de rubriek 'Looienaars voor de lens' willen we telkens enkele foto's opnemen van Looise mensen. Recente, minder recente en oude foto's komen in aanmerking. Zolang er maar mensen op te zien zijn. En dat kunnen dan zo goed gewone mensen als Looise personaliteiten zijn. Alles kan.

De plechtige communicanten van 18 april 1938 kwamen 50 jaar later in 1988 nog eens samen. In 1938 waren er in totaal 73 communicanten, 36 jongens en 37 meisjes. Hiervan waren er in 1988 10 overleden. Van L naar R, Laatste rij: Pelsers Jos, Delsupehe Marcel, Strauven Paul, Pirard Jacques, Jannes Jan, Hauquier Florent, Pauwels Jos, Volders Frans, Van Doninck Gerard. Middelste rij: Broeckhoven Victorine, Vleugels Christiane, Vuegen Jos, Lemmens Carlo, Macours Remi, Vanderheyden Louisa, Nijs Michel, Beckers Arthur. 1ste rij : Bos Maria, Gielen Coleta, Ophéy Germaine, Bergé Martha, Vervoort Maria, Cuypers José, Convens Maria, Assen Rosa.

In 1946, op zoek naar ontspanning en geld om uniformen en een vlag te kopen, richtte de KAJ en de VKAJ een Vlaams kermis in. Op de foto herkennen we vooraan Hubert Janssens en Ferdinand Verachtert. Achteraan herkennen we Verachtert, Jules Surkeyn en Reynders Jozef.

Het rovershol Tessenderlo (10)

Na het boeiende leven van Clatermie vervolgen we met de figuur van Peter Goet onze reeks over het bendeleven in Tessenderlo. Het verhaal rond Peer Goet is een ingewikkeld kluwen. Hij zat niet in één bende maar trok voortdurend op met andere individuen. Zijn actieradius was vrij groot. We proberen de levensloop van Goet te reconstrueren met een chronologisch overzicht van zijn daden en misdaden. Ten slotte behandelen we het proces en uiteindelijk het vonnis.

Aflevering 15. De grootste schurk uit de Looise geschiedenis

Op 1 juni 1764 werd een jonge man in Tessenderlo door de beul gemarteld omdat hij verdacht werd van een aantal overvallen. De jonge man zat gevangen in een kerker van de Looise school die op het marktplein stond. De twee vrouwen die met hem gevangenzaten, hoorden zijn pijnkreten door het kleine gebouw galmen. Zij waren al eerder aan de beurt gekomen.

De jonge man sloeg gauw door en bekende bijkomend een moord, zonder dat het hem werd gevraagd. Niet zo maar een dagdagelijkse moord, maar hij bekende in feite de ‘moord van de eeuw’ in Limburg. De jonge Peer Goet had niemand minder dan baron Van Waes naar het hiernamaals geschoten.

1. Wie hij was

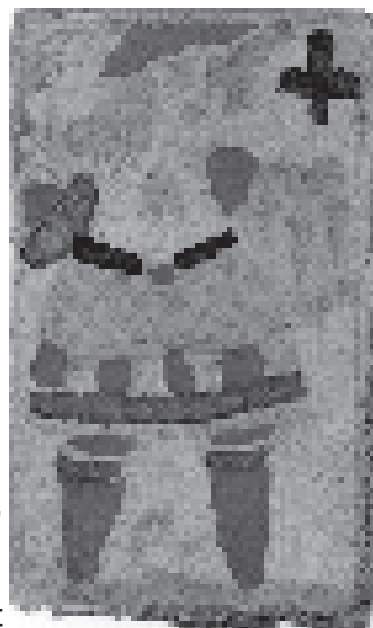
Peer Goet was een jong, gemeen ventje: sluw en zeer brutaal. Hij zag er jonger uit dan hij was en hij was niet lelijk, ‘glad van gezicht’ en niet gehavend door pokken. Hij trok eerst op met jonge vagebonden waarmee hij in Herselt tegen de lamp liep. Daarna, in 1762 zat hij in de bende van de Jood Nathan Mertens om uiteindelijk terecht te komen bij ‘veteranen’ uit andere bendes. Goet stond altijd wel in de vuurlijn als er bij een nachtelijke roofoverval te slaan of te binden was. Wat hem van de anderen onderscheidde, was dat hij niemand minder dan baron van Waes uit Kessenich had vermoord. Daarmee zou hij de geschiedenis ingaan. De benden toen hadden het op boeren gemunt en lieten de kastelen voor wat ze waren. Door die moord werd Goet bekend, maar in zijn proces was dat slechts een fait divers, een uitschuiver.

Zijn naam: *sijnen gemeynen naem in de bende is clijnen pier oft clijn peeterken. Of de sigh noemende peeter sols alias jansen, modo peeter francis goet.*

Zijn uiterlijk. Nathan de Jood beschreef hem als volgt: *hebbende swaertbruijn gecroesel haijr wesende bleck van aensichte ende hebben een crompt been aenden rechterkant, wesende lanck ontrent vijf voeten, 20 of 21 jaer.* Met zijn zwartbruin krulhaar en glad gezicht was hij wellicht een knap mannetje.

2. De ‘complicie’ of handlangers van Goet

Als we van een bende spreken, denken we aan een georganiseerde groep met een leider. In de achttiende eeuw komen die benden voor als weinig georganiseerde, toevallige groepen mannen en vrouwen. Ook bij Goet is het zo. Van een echte leider is weinig sprake en hijzelf nauwelijks twintig jaar was zeker de leider niet. De meest

misdadige elementen en durvers hadden binnen een groep het meeste aanzien. Zij die bij een overval de bewoners sloegen en bonden, dwongen bij de anderen respect af. Dat maakte dat Goet, die dat 'vuile werk' niet schuwde, hoger werd aangeschreven dan zij die telkens de wacht optrokken. De minder harden stonden op wacht.

De samenstelling van de benden veranderde voortdurend. Veiligheidsoverwegingen hadden ermee te maken. Hij leerde omstreeks 1761 zijn levensgezellin, de dievegge en heelster Marie Hendrickx kennen en trok dan ook veel op met Mie Suls van Testelt en haar levensgezel, de Vlaanderaar Joseph De Vries die ouder was dan Goet en in brutaliteit niet voor hem moest onderdoen.

In zijn bende opereerde Goets schoonbroer Piet Picqueur die "maffe, zotte, gekke, lange of smalle Pier" werd genoemd.

Bij zijn tortuur of marteling noemde Peer Goet als eerste Doddeldries, waarmee hij diefstallen had gepleegd: *sijnde een schoenlapper van stiel oudt in de 50 jaeren lanckaghtigh en gelat van gesicht, swaer sleijke haeyren, hebbende een gemeijn neus.*

Als tweede noemde hij Boerken, ook in de vijftig jaar. Zowel Doddeldries als Boerken waren zware jongens, waarbij de piepjonge Goet de stiel leerde. Doordat hij lang in de stiel was, had Boerken een sliert dek- en bijnamen: *thoetsken alias ariaen van turnhout of michiel of boerken. Een andere beschrijving van hem: boerken alias gerrit of machiel of het hoetsken of Ariaen sijnde roodt opgeblosen en sproetelachtigh van wesen, dick gecrolt bruijnachtigh haijr, oudt ontrent die 50 jaeren lanck ontrent vijf voeten twee duijmen, sijnde dick van aensicht en oock dick van hoofd en lijf, hebbende een schuer gehadt in sijn recht been met welk hij wat stijf gaet en gaende met de voeten uijtwaerts.*

Joseph De Vries was een Vlaanderaar, een harde kerel die bij de overvallen het vuile werk van slaan en binden deed. De Vries zag de vrouwtjes graag, had al eerder een vrouw gehad, nam daarna Mie Suls van Testelt als de zijne.

De vrouwen namen niet deel aan de gewapende roofovervallen. Wel waren ze dikwijls aanwezig als het complot werd gemaakt. De vrouwen kregen van hun mannen gestolen textiel en kleren en gingen dan helen. In de bende van Goet waren zijn vrouw Mie Hendrickx, De Vries' vrouw Mie Suls van Testelt en Goets' zuster Margriet de hoofdfiguren. Ze zouden alledrie in 1764 op de Schootse Galgenberg het einde vinden.

Marie Suls van Testelt, ook soms Sols, Soels of gewoon Mie van Testelt naar haar geboorteplaats, had een kind van een man die in Koersel was doodgestoken. Zijzelf bedelde of 'vroeg haar brood' Mie Suls had in Brussel en Luik gevangen gezeten. In beide plaatsen ontving ze wegens heling een geseling, brandmerk en een 'bannissement' of brandmerk. Ze was dus zowel uit de Zuidelijke Nederlanden als uit het prinsbisdom Luik verbannen. In de gevangenis te Brussel had ze haar latere man Joseph De Vries leren kennen. Na haar tweede verbanning trok ze naar het Gulkerland (land van Gulik in Duitsland) omdat ze daar nog niet verbannen was.

Mie Hendrickx was in Aken geboren. Ze was het liefje van Peer Goet, waarmee ze, naar eigen zeggen jaren 'gerouleerd heeft'. Goet en die twee vrouwen zaten in een grotere bende. Zij werden blijkbaar in Tessenderlo berecht. Zij kregen hier hun proces. Later dat jaar werden Peer Piqueur en zijn vriendin Margriet Goet -zuster van- uit Beringen naar Tessenderlo overgebracht om daar hun proces te krijgen.

3. De moord op de baron van Kessenich (1759)

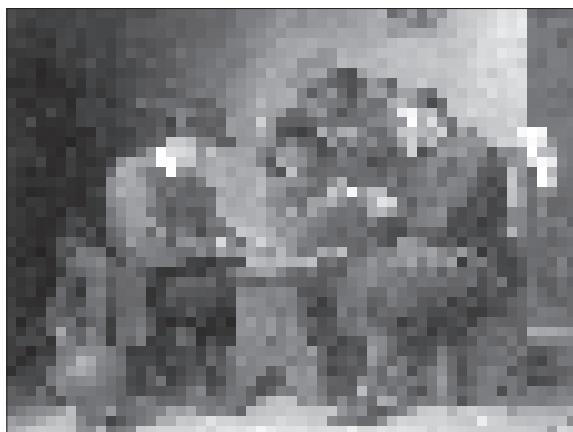
In het Land van Loon, zoals Belgisch Limburg toen werd genoemd, speelde zich in 1759 een gebeurtenis af die een beroering in de streek te weeg bracht, zoals de aanslag van 11 september 2001 in New York.

Een hoge heer, een baron uit een eeuwenoude aanzienlijke familie werd in Kessenich vermoord. Als een lopend vuurtje verspreidde dat nieuws zich in een ruime regio. Jaren later werd er aan het haardvuur zoveel over verteld zodat er zich een totaal ander verhaal ontwikkelde dan wat in werkelijkheid was gebeurd. Het was een banale, toevallig gebeurde misdaad geweest, maar de romantiek van de negentiende eeuw nam bezit van het verhaal.

Het romantische maar foutieve verhaal

Peer Goet werd als de Looise moordenaar van de baron opgevoerd. Samengevat en aangevuld gaat het als volgt: "Het verhaal begint in Meerhout waar omstreeks 1740 Pieter Francis Goet geboren werd. Meerhout was vanouds een leurdersdorp. De vader van Peter Goet leurde met potten. Hij was een 'duppenschurger'. De circa 19 jarige zoon van vader Goet mocht mee op zijn leurdersronde en zo kwamen de twee in de lente van 1759 aan in Kessenich bij de Maas.

Dat dorp werd al eeuwen beheerst en geleid door een baronnenfamilie en in die tijd beschikte dergelijke baron toen nog over leven en dood van de inwoners. Jan Filip Van Waes was omstreeks 1748 zijn gestorven vader als stamhouder in de heerlijkheid Kessenich opgevolgd. In 1759 was hij amper 33 jaar, maar al 11 jaar heerser van het gebied en nog steeds vrijgezel.

Hij was streng en zeer opvliegend. Zijn onderdanen vreesden hem. Honderd jaar later wisten zegspersonen in de streek hem te typeren als 'gierig, veeleisend en onbarmhartig'. Op 6 februari 1754 liet baron Van Waes op de Galgenheuvel bij Kessenich Pieter Craywinckel, alias 'Peer Pruk' en Hans Pieter Paesschen onthoofden en Hendrik Molenaers radbraken, ondanks hun gesmeek om genade. Vader en zoon Goet kwamen in de lente van 1759 met hun stootkar vol aarden keu-

kengerief aan de brug over de Itterbeek om in het land van Kessenich hun waar te verkopen. De tolbeambte vroeg hen de gebruikelijke twee duiten tol te betalen. Vader Goet zei dat hij nog geen baar geld bij had en bood een pot aan die de waarde van het gevraagde had. Het was gebruikelijk dat een beambte dat aanvaardde. Wellicht uit angst voor zijn heer weigerde de tollenaar het aangeboden. Hij moest geld hebben. Daarop ontstond een woordenwisseling en een gevecht volgde. Toen de tollenaar tegen vader Goet het onderspit aan het delven was, kwam de baron te paard aangereden. Hij nam zijn pistool en schoot pottenkramer Goet dood. De jonge Peter Goet was getuige van die moord en weende urenlang bij het lijk van zijn vader. De baron werd natuurlijk niet vervolgd en reed gewoon verder na het incident. De kiemen van de haat waren in de jonge geest gezaaid. De volgende dag begroef de jonge Goet zijn vader en kruidde terug naar Tessenderlo waar zijn broer Johannes en zijn zuster Margriet woonden. De beelden van het gevecht en de dood van zijn vader lieten de jongeman niet los. Hij schafte zich een pistool aan en trok wat later terug naar de plaats van het onheil om de moord

op zijn vader te wreken. Goet verschool zich in de struiken nabij de Oeterse brug tussen Kessenich en Stevensweerd waar hij de baron verwachtte, die op jacht zou zijn. Toen de baron en moordenaar van zijn vader er aankwam en de jonge man zag, wou hij hem aanhouden. Goet trok twee pistolen uit zijn zak en schoot naar de baron die in de buik werd getroffen en van het paard viel. Goet keerde zonder herkend te worden terug naar Tessenderlo. De baron stierf de volgende dag. Goet had nu een moord op zijn geweten en het hek was van de dam. Hoewel de kerk verzoening en vergiffenis preekte, werd een moord in de achttiende eeuw beschouwd als iets onoverkomelijks. Alleen de doodstraf in de wereld en de hel in het hiernamaals wachtte. De jonge Goet had geen hoop meer, werd leegloper, rover en ging opnieuw moorden. Hij kwam in opstand tegen de moordenaar van zijn vader en wat hij vertegenwoordigde: de maatschappij van de rijken die alles mochten. Goet verzamelde rond zich een bende van mensen die ouder waren dan hij en bouwde op enkele jaren tijd een slechte reputatie op. Ook van de kerk keerde hij zich af. De mondelinge overlevering zegt dat hij priesters beroofde, de ogen uitstak en dan veel plezier had als ze blind geworden overal tegen botsten.

De vermoorde Filip Van Waes was de laatste mannelijke telg van de baronnenfamilie die meer dan 250 jaar over Kessenich heerste. Zijn één jaar jongere zuster Anna-Salomé die na Filips' dood 'vrouw van Kessenich' werd, huwde met Louis Gabriel de Acres, graaf van Aigle (Frankrijk). Dat was een generaal van de Franse koning. De vrouw van Kessenich ging door dat huwelijk behoren tot het kruim van de Franse adel maar de vloek op de familie Van Waes bleef bestaan. De Franse Revolutie kwam eraan en op 10 mei 1794 werd Anna-Salomé Van Waes, vrouw van Kessenich, samen met de zuster van de Franse koning en 24 andere adellijke dames in Parijs onthoofd met de guillotine. Dat was het einde van de familie. De twee kinderen van Anna die de l' Aigle heetten en Fransen waren, verkochten in 1804 het kasteel in Kessenich.

Dit waar gebeurde verhaal bevat enkele historische en psychologische thema's die niet zouden misstaan voor een dramatische film: de ondergang van eeuwenoud adellijk geslacht door een jongeman die rebelleerde tegen een wantoestand waarbij een rijke ongestraft een arme mocht vermoorden; het einde van een familie die nog feodaal leefde zoals in de Middeleeuwen."

Dergelijk beeld werd van de dader Goet en zijn slachtoffer opgehangen. Zo leerden de ketters maar zij doolden...

Het banale maar ware verhaal

Peter Goet was als jonge vagebond toevallig in die streek met twee andere jonge mannen Pit Berendonckx en een zekere Jan die later in Brussel werd terechtgesteld. Berendonckx had de baron Van Waes op zijn paard zien rondrijden en gezien dat hij in hun richting kwam. Hij maande zijn kompanen aan te vertrekken maar Goet wou niet en en bleef in het bos liggen. Berendonckx vertrok en zou slechts de twee schoten van op afstand horen.

De baron kwam inderdaad aangereden en vroeg de twee jonge snaken naar hun passen. Peer Goet keerde zich om en deed alsof hij naar zijn pas zocht, haalde

zijn pistool boven en schoot er de baron mee in de buik. Daarop sloegen de twee op de vlucht. We laten de tekst volgen zoals het toen werd neergeschreven op basis van het getuigenis van de baron zelf die nog enkele uren bleef leven en zijn verhaal nog kon doen.

(De baron) om haere passe en certiffictie gevraght heeft dat hierover een sijn sack soude verthoond hebben om dus de passe te laete sien en dat peter sigh selven omkeerende en veijnsende als oft hij naer sijn pasport soeckte den haen van sijne sack pistol overgehalt den heer baron alsoo daer mede gants onverwacht in sijnen buijck geschooten had dat wijders wel gemelte baron desen scheut aldus ontfangen hebbende daer over eenighsints klaegende te gelijk soude gesegh hebben met dese oft diergelijcke woorden en sijnen buijck vasthoudende met den snaphaen tussen sijnen arm staende kinder ick vergeef uw het altemael waer over sij gingen loopen.

Het was gebeurd aan de 'Oeterse brug op de hoek van 't maes kempken'. De baron schatte Goet veertien jaar hoewel hij al negentien was. Hij had een blauwe kiel aan. De twee vluchtten weg. Ene Peter Houben kwam na het horen van de schoten op de baron toegelopen. Hij hielp hem een herberg binnen. De volgende dag stierf hij na een urenlange pijnlijke doodstrijd. De twee kogels die de chirurgijn uit zijn buik haalde, werden in de schepenkomme van Kessenich gelegd 'ter eeuwige herinnering'.

Nadien deden speculaties de ronde. Het zou een wraak zijn geweest voor een eerdere moord door de baron (zie hoger). Het gerucht ging ook dat de dader was terechtgesteld. Pas vijf jaar later, toen Peer Goet in het schooltje op de markt van Tessenderlo gevangenzat en hij andere misdaden had toegegeven, bekende hij -zonder dat het hem gevraagd werd- de moord op de baron en gaf de details. Als enige reden gaf hij op dat de baron hem wou arresteren.

François Van Gehuchten

De twee speelkaarten afgedrukt bij deze tekst zijn speelkaarten die dateren van het einde van de 18de eeuw. Ze werden gevonden tijdens de afbraak van de oude boerderij van het Hof van Goor in Schoonhees. Vermoedelijk werden ze als bouwoffer ingemetst.

Op het schilderij van David Teniers, 'kaartspelers in een herberg', zien we de kaartspelers in actie.

Inhoud

Voorwoord	1
De bouw van de Sint-Martinuskerk in Tessenderlo	2
Een leven in herinnering	7
Vergankelijkheid	16
Looienaars voor de lens	18
Het rovershol Tessenderlo (10)	19

100 jaar Neanias-Club Beverlo van veloclub tot harmonieorkest

“100 jaar Neanias-Club Beverlo: van veloclub tot harmonieorkest” is een uitgave ter gelegenheid van het eeuwfeest van deze vereniging. Het werd geschreven door twee leden van de muziekvereniging: François Cruysberghs, ondervoorzitter, en Paul Van Moll, secretaris. Zij vonden het hun plicht om het roemrijke verleden van de muziekvereniging voor het nageslacht te bewaren.

Het is vooral een foto- en kijkboek van 200 pagina's geworden met meer dan 300 unieke foto's. Archivaris François Cruysberghs heeft gelukkig heel wat fotomateriaal bewaard in de loop van de jaren, naast talrijke documenten en krantenknipsels. Het boek beschrijft het ontstaan van de Neanias-Club vanaf de veloclub in 1905 tot het harmonieorkest van nu, met zijn talrijke jongeren.

Inschrijven aan voorverkoopprijs: de voorraad is beperkt!

Het jubileumboek kan besteld mits overschrijving van 20 euro + 3 euro verzendkosten op rekening 068-2147896-52 van de K.Muziekvereniging Neanias-Club Beverlo met vermelding “Jubileumboek 100 jaar Neanias-Club”, het gewenste aantal exemplaren, uw volledige naam en adres.

OPROEP AAN ONZE LEZERS

Heeft U thuis nog oude documenten, boeken, kranten, artikels...waar U geen blijf mee weet? Contacteer het Loois Archief en Documentatiecentrum. Misschien zitten er voor ons wel interessante dingen tussen.

Ook oude zichtkaarten en foto's zijn meer dan welkom. We laten ze graag bijmaken voor ons archief. De originele foto's worden uiteraard teug bezorgd aan de eigenaar.

Interessant voor LAD zijn ook oude gebruiksvoorwerpen, oud speelgoed, oud schoolgerief... oude voorwerpen in het algemeen. Vooraleer U ze weg doet, denk eens aan het Loois Archief en Documentatiecentrum. Ze worden steeds in dank aanvaard en krijgen zo een plaats in ons 'voorwerpenarchief'. Eventueel kunnen ze opgenomen worden in tentoonstellingen in ons museum 'De Kelder'. Voorwerpen kunnen aan LAD geschonken of in bruikleen gegeven worden.

U kan ons alles bezorgen tijdens de maandelijkse opendeurdagen of U neemt contact op met de voorzitter of andere bestuursleden. Zij zullen dan het nodige doen.

OPENDEURDAGEN ARCHIEF EN MUSEUM

Iedere eerste zaterdagvoormiddag van de maand van 9.00 tot 12.00 uur.
Iedere derde donderdagavond van de maand van 19.00 tot 22.00 uur.

LAD beschikt o.a. over een uitgebreid genealogisch archief dat open staat voor iedereen die zijn stamboom wil opzoeken. Een meer dan boeiende bezigheid.

In het museum is naast de vaste collectie vaak een thematentoonstelling te bezichtigen.

Teksten voor 'Eeuwentemmer'

Alhoewel we een vaste kern hebben van schrijvers staat ons tijdschrift altijd open voor teksten van iedereen. Geïnteresseerde schrijvers kunnen ons hun bijdrage bezorgen. Er is geen beperking in thematiek nog in tijd voor zover het maar met Tessengerlo of zijn inwoners te maken heeft.

